

สรุปสมาส

โดยชื่อ มี ๖ คือ

๑. กัมมธารยสมาส

วิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส
วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส
วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส
วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส
สัมภวานบุพพบท กัมมธารยสมาส
อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส

๒. ทิคุสมาส

สมาหารทิคุสมาส
อสมาหารทิคุสมาส

๓. ตัปป์ริสสมาส

ทุดิยาตัปป์ริสสมาส
ตติยาตัปป์ริสสมาส
จตุตถิตัปป์ริสสมาส
ปัลลจมีตัปป์ริสสมาส
ฉัญจี้ตัปป์ริสสมาส
สัตตมีตัปป์ริสสมาส

๔. ทวันทวสมาส

สมาหารทวันทวสมาส
อสมาหารทวันทวสมาส

๕. อพยยัภาวสมาส

อุปสรรคบุพพกะ

นิปาตบุพพกะ

๖. พหุพพิหีสมาส

ตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

หุติยาตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

ตติยาตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

จตุตถิตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

ปัลลจมีตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

ฉัญจิตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

สัตตมีตุลยาธิกรณพหุพพิหีสมาส

ฉัญจilupมาพหุพพิหีสมาส

น บุพพบท พหุพพิหีสมาส

ภินนาธิกรณพหุพพิหีสมาส

สหบุพพบท พหุพพิหีสมาส

โดยกิจมี ๒ คือ

ลุตตสมาส คือ ลบวิภัตติบทหน้า เช่น กจินทุสสุ

อลุตตสมาส คือ ไม่ลบวิภัตติบทหน้า เช่น ทูเรนินทาน

อตตโน ปทํ อตตโนปทํ

ปรสสุส ปทํ ปรสสุสปทํ

มนสิ กาโร มนสิกาโร

สรุปคำแปล

๑. กัมมธารยสมาส

วิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส แปลว่า ผู้..
วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส แปลว่า ผู้..
วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส แปลว่า ทั้ง...ทั้ง...
วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส แปลว่า เพียงดัง..
สัมภวานบุพพบท กัมมธารยสมาส แปลว่า ว่า.....
อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส แปลว่า คือ....

๒. ทิคุสสมาส

สมาหารทิคุสสมาส มีปกติสังขยา ๑-๙๘ อยู่หน้า
อสมาหารทิคุสสมาส มีปกติสังขยา ๑-๙๘ อยู่หน้า

๓. ตัปป์ริสสมาส

ทุตียาตัปป์ริสสมาส แปลว่า ซึ่ง... สู่...
ตตียาตัปป์ริสสมาส แปลว่า ด้วย... โดย... อัน... เป็นต้น
จตุตถิตัปป์ริสสมาส แปลว่า แก่.. เพื่อ... ต่อ...
ปัลลจมีตัปป์ริสสมาส แปลว่า แต่... จาก.... กว่า...
ฉัญจิจัตัปป์ริสสมาส แปลว่า แห่ง..... ของ.....
สัตตมีตัปป์ริสสมาส แปลว่า ใน.... ไกล... ที่.... เป็นต้น

๔. ทวันทวสสมาส

สมาหารทวันทวสสมาส แปลว่า และ....และ....
อสมาหารทวันทวสสมาส แปลว่า และ....และ....

๕. อัพยยีภาวสสมาส

อุปัสัคคบุพพะกะ แปลขึ้นต้นที่บทหน้า

นิปาตบุพพกะ แปลขึ้นต้นที่บทหน้า

๖. พหูพพิหิสมาส

ตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส

ทุตียาตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี.....

ตตียาตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี.....

จตุตถิตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี.....

ปัลลจมีตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี.....

ฉัญจิตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี.....

สัตตมีตุลยาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี.....

ฉัญจilupมาพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี...เพียงดั่งว่า.....แห่ง...

น บุปพบท พหูพพิหิสมาส แปลว่า มี..หามีได้ หรือ ไม่มี....

ภินนาธิกรณพหูพพิหิสมาส แปลว่า มี..สิ้น มี....ใน

สพหูพพบท พหูพพิหิสมาส แปลว่า เป็นไปกับด้วย.....

สรุปโดย เป็นนามนาม-คุณนาม

๑. กัมมธารยสมาส

วิเสสนบุพพบท กัมมธารยสมาส / นามนาม

วิเสสนุตตรบท กัมมธารยสมาส / นามนาม

วิเสสโนภยบท กัมมธารยสมาส / คุณนาม

วิเสสโนปมบท กัมมธารยสมาส / นามนาม / คุณนาม

สัมภวานบุพพบท กัมมธารยสมาส / นามนาม

อวธารณบุพพบท กัมมธารยสมาส / นามนาม

๒. ทิคุสมาส

สมาหารทิคุสมาส / นามนาม

อสมาหารทิคุสมาส / นามนาม

๓. ตัปป์ริสสมาส

ทุดิยาตัปป์ริสสมาส / นามนาม / คุณนาม

ตติยาตัปป์ริสสมาส / นามนาม / คุณนาม

จตุตถิตัปป์ริสสมาส / นามนาม / คุณนาม

ปัลลจมีตัปป์ริสสมาส / นามนาม / คุณนาม

ฉัญจិតัปป์ริสสมาส / นามนาม / คุณนาม

สัตตมีตัปป์ริสสมาส / นามนาม / คุณนาม

๔. ทวันทวสมาส

สมาหารทวันทวสมาส / นามนาม

อสมาหารทวันทวสมาส / นามนาม

๕. อัพยยีภาวสมาส

อุปลัคคบุพพะกะ / นามนาม / คุณนาม

นิปาตบุพพะกะ / นามนาม

๖. พหุพพิหิสมาส

ตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส

ทุดิยาตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม

ตติยาตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม

จตุตถิตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม

ปัลลจมีตุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม

ฉัญจិតุลยาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม

สัตตमितถยาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม
ฉัญฉือปมาพหุพพิหิสมาส / คุณนาม
น บุปพบท พหุพพิหิสมาส / คุณนาม
ภินนาธิกรณพหุพพิหิสมาส / คุณนาม
สหบุพพบท พหุพพิหิสมาส / คุณนาม

สมาสทอ้ง คือ สมาสที่ย่อบทสมาสตั้งแต่ ๒ สมาสขึ้นไป

เช่น ปวตติตปวธมมจกุกสตุถา

อุปสนุตราคาทิกุกิเสสภิกุกุ

อปริมาณสี่ลกขณฐโคปนาทิกุณสัยุตตภิกุกุ

ต่อ ๒ ศัพท์ เป็น ๑ สมาส เช่น มหาปุริโส

ต่อ ๓ ศัพท์ เป็น ๒ สมาส เช่น มหา ปุริส คาโม

ต่อ ๔ ศัพท์ เป็น ๓ สมาส เช่น มหา ปุริส काम สมิป เป็นตัน

แบบฝึกหัดท้ายบท

บทสมาสต่อไปนี้มีกี่สมาส

๑. วิสติภิกุกุสหัสสปริวตสตุถา
๒. อาคตมหาปุริสปเทโส
๓. ปวตติตปวธมมจกุกพุกุโธ
๔. ลากคคยสคคปตตปุริโส
๕. มหาธนวาณิชาตตุ